



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ

Komunikacja interpersonalna i przestrzeń w komunikacji



„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz Lekcji Wychowawczej

Temat lekcji:

Komunikacja interpersonalna i przestrzeń w komunikacji

Cel ogólny:

Zapoznanie z zasadami komunikacji interpersonalnej i rozwijanie umiejętności ich stosowania w życiu codziennym.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- rozumienie pojęcia komunikacja interpersonalna;
- zna rodzaje komunikacji (werbalna i niewerbalna);
- potrafi rozpoznać własne strefy przestrzenne;
- umie właściwie porozumiewać się z drugą osobą;
- potrafi dobrać odpowiednią odległość w różnych sytuacjach społecznych.

Cele wychowawcze:

- umiejętność odnajdywania się w różnego typu sytuacjach w których przekazuje się lub odbiera „sygnał” od drugiej osoby.

Metody nauczania:

dialog z uczniami, ćwiczenia, zabawy

Formy realizacji:

zbiorowa

Środki dydaktyczne:

tabliczki z uczuciami, zabawy, ćwiczenia



„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przebieg lekcji

Realizacja tematu

Komunikacja interpersonalna i przestrzeń w komunikacji

I. Część wstępna (5 minut)

Zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami dotyczącymi komunikacji interpersonalnej.

- 1) Komunikacja interpersonalna to psychologiczny proces, dzięki któremu jednostka przekazuje i otrzymuje informacje w bezpośrednim kontakcie z inną osobą.
Komunikacja interpersonalna to proces ustawicznego przekazywania komunikatu między jego źródłem (nadawcą), a odbiorcą tego komunikatu. Jest to proces, który zachodzi nieustannie, bowiem przez cały czas swoją postawą ciała, mimiką, gestykulacją, no i wreszcie słowami przekazujemy określone informacje.
- 2) Jednak, aby można było mówić o istnieniu komunikacji muszą istnieć 3 ogniwa:
 - a) nadawca, czyli osoba, która przesyła określoną informację,
 - b) odbiorca, czyli osoba, do której daną informację kierujemy,
 - c) kod, czyli sposób przekazu tej informacji – obraz, gest, słowo etc.

II. Część właściwa lekcji: (35 minut)

Omówienie pojęć :

- 1) Komunikacja werbalna - mowy jako środka komunikacji. Jest to podstawowy sposób komunikacji międzyludzkiej.
- 2) Niewerbalna – język ciała jako środek komunikacji – ton głosu, mimika, gesty.

Próba komunikacji niewerbalnej

zabawa 1

- zabawa w „kalambury”: na osobnych karteczkach zapisujemy uczucia takie jak : strach/przerażenie, znudzenie/nuda, wesołość/radość, smutek, nadzieja, irytacja, zdziwienie, zaskoczenie, złość. Dzieci odtwarzają dane uczucia i emocje za pomocą gestów i mimiki. Reszta klasy próbuje odgadnąć co za uczucie/emocje przekazuje im osoba pokazująca. Po zakończeniu tego zadania przechodzimy do kolejnej zabawy:

Zabawa 2

- dajemy dzieciom tekst (wiersz, fragment książki) na kartce z przypisanymi emocjami np. radość, smutek, przerażenie, znudzenie oraz bez emocji wybrane dzieci próbują tonem głosu czytając tekst odzwierciedlić napisaną na kartce emocję. Zauważamy, że ostatni fragment tekstu był przeczytany bez emocji- była to komunikacja typowo werbalna.



„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przebieg lekcji

Ciąg dalszy

Realizacja tematu
Komunikacja interpersonalna i przestrzeń w komunikacji

Następnie omawiamy z dziećmi pojęcie : Poziomów komunikacji

- a) Na poziomie intelektualnym komunikujący przekazują sobie komunikaty tworzone i postrzegane świadomie. Są to informacje w postaci argumentów, uzasadnienia, komunikaty o stanie rzeczywistości, itp. Na poziomie intelektualnym celem komunikowania jest zmiana stanu poznawczego strony lub stron.
- b) Komunikacja na poziomie emocjonalnym- komunikaty powstają i są wysyłane często nieświadomie. Także odbieramy je podświadomie. Na poziomie emocjonalnym ogromną rolę odgrywa komunikacja niewerbalna, a więc język ciała, ubiór, organizacja przestrzeni, w której odbywa się komunikacja, paralingwistyka, itd.

Zabawa 3

Prosimy dzieci aby wraz z nami po cichu na korytarz, chyba że posiadamy odpowiednio dużą klasy aby ustawić dzieci w okręgu. Prosimy jedno dziecko aby weszło do środka i umawiamy się że na jego słowo start zaczynamy się do niego zbliżać a na jego słowo stop zatrzymujemy się. Powtarzamy te czynności z innymi osobami (3-4 można więcej- w zależności od pozostałego czasu do końca zajęć). Po powrocie do klasy pytamy się osób będących w okręgu jak się czuły kiedy do nich się zbliżaliśmy. Następnie pytamy dzieci czy wiedzą w jakim celu była ta zabawa przeprowadzana. Po usłyszeniu że dzieci czuły dyskomfort i zabawa miała na celu sprawdzenie jak blisko możemy się zbliżyć do siebie, bądź braku odpowiedzi przechodzimy do:

opisu zjawiska przestrzeni w komunikacji i sytuacjach społecznych

- 1) W zachowaniach przestrzennych wyróżnia się cztery strefy używane przez nas nieświadomie podczas kontaktów i interakcji zachodzących pomiędzy nami a innymi osobami w kontaktach społecznych
 - a. Strefa intymna (prywatna) rozciąga się od 15 centymetrów od powierzchni ciała do odległości 40-45 cm. Dużą rolę odgrywają w niej bodźce zapachowe i dotyk. Mają do niej wstęp tylko ludzie, z którymi łączy nas szczególnie związek emocjonalny. Naruszenie strefy intymnej odbierane jest jako swoisty akt „inwazji” przestrzennej i rodzi poczucie szczególnego dyskomfortu.
 - b. Strefa osobista dzieli nas od ludzi podczas typowych kontaktów zawodowych z klientami, ale również tutaj realizowane są kontakty ze znajomymi i przyjaciółmi. Rozciąga się w przybliżeniu pomiędzy 45 a 120 cm od naszego ciała. Daje poczucie „normalności” kontaktów, przy czym usytuowanie wokół niej ludzi jest uzależnione od ich „parametrów” społecznych: wiek, płeć, status, podobieństwa fizycznego i, stopnia znajomości.
 - c. Strefa społeczna występuje w odległości od 120 do 350 centymetrów, w których podejmuje się akty komunikacyjne z osobami nieznanymi.
 - d. Strefa publiczna, rozciąga się powyżej 3,5 metra przeznaczona jest do zwracania się do audytorium złożonego z większej liczby osób.



„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przebieg lekcji

Ciąg dalszy

Realizacja tematu Komunikacja interpersonalna i przestrzeń w komunikacji

Część właściwa lekcji ciąg dalszy:

Zabawa 4

Na koniec części głównej prosimy $\frac{3}{4}$ klasy aby ustawiła się tak jakby w „zapchanym autobusie” pozostała część klasy musi przejść przez ten autobus. Po przejściu wszystkich osób pytamy się o odczucia osób które przechodziły. Zauważamy że często nasze granice przestrzenne są naruszane. Dzieci wymieniają sytuacje w których najczęściej zdąża się naruszenie naszej przestrzeni interpersonalnej

Część podsumowująca lekcji: (5 min.)

Dzieci odpowiadają na pytania dotyczące komunikacji interpersonalnej oraz przestrzeni w komunikacji. Odpowiedź kilku dzieci na pytanie co im podobało się w zajęciach a co by zmieniły.

Przewidywane osiągnięcia:

Uczeń umie lub potrafi:

- Określić podstawowe pojęcia dotyczące komunikacji
- Odróżnia proste przekazy niewerbalne i werbalne
- Rozpoznawać w tonie głosu nastrój w którym przebywa osoba mówiąca.

Literatura:

1. P. Thompson, Sposoby komunikacji interpersonalnej, Zys i S-ka, Poznań 1998,
2. P. G. Zimbardo, F. L. Ruch, Komunikowanie się bez słów, w: P. G. Zimbardo, F. L. Ruch, Psychologia i życie, PWN, Warszawa 1988.
3. K. Jedlińska, Trening interpersonalny, Kraków 2008
4. S. Morreale, B. Spitzberg, Komunikacja między ludźmi, Kraków 2008
5. I. Kurcz, Psychologia języka i komunikacja, Warszawa 2005
6. Z. Nęcki, Komunikacja międzyludzka, Kraków 2000
7. M. M. Czarnowska, Przyjazne porozumiewanie się, Gdańsk 2004